

WBCInno

Metodologija upravljanja inovacijama

Dr.sc. Hasan Avdušinović

Sadržaj prezentacije

- Osnovni pojmovi
- Upravljanje inovacijama
- Intelektualna svojina
- Razvojni ciklus inovacije
- Softverska podrška upravljanja inovacijama

Osnovni pojmovi

- Pojam INOVACIJA

primjena nove ili poboljšane ideje, postupka, proizvoda, usluge, procesa koja donosi nove koristi ili kvalitetu u primjeni za koju postoji konzument koji će to platiti.

Inovacija – zadovoljenje određenih potreba ljudi - **komercijalno isplativa ideja**

Osnovni pojmovi

- Inovacija je svaki zahvat kojim se smanjuju inputi, tj. troškovi proizvodnje i administracije, povećava produktivnost ili iskorišćenje opreme ili vremena, poboljšava kvaliteta proizvoda ili usluga, povećava sigurnost, smanjuje škart, unaprjeđuje plasman i dr., odnosno svaka mjera koja vodi ka porastu konkurentnosti.

Osnovni pojmovi

- Tehnologijske **proizvodne** inovacije
su komercijalizacija proizvoda s unaprijeđenim karakteristikama
- Tehnologijske **procesne** inovacije
su primjena novih ili značajno unaprijeđenih metoda proizvodnje i poslovanja

Osnovni pojmovi

- Epohalne inovacije:
značajna poboljšanja ili uvođenje novih proizvoda
- ‘Male’ inovacije:
neznatna poboljšanja postojećih proizvoda i procesa

KONKURENTNOST

SMANJENJE
TROŠKOVA

POVEĆANJE
PRIHODA

INOVACIJE

Upravljanje inovacijama

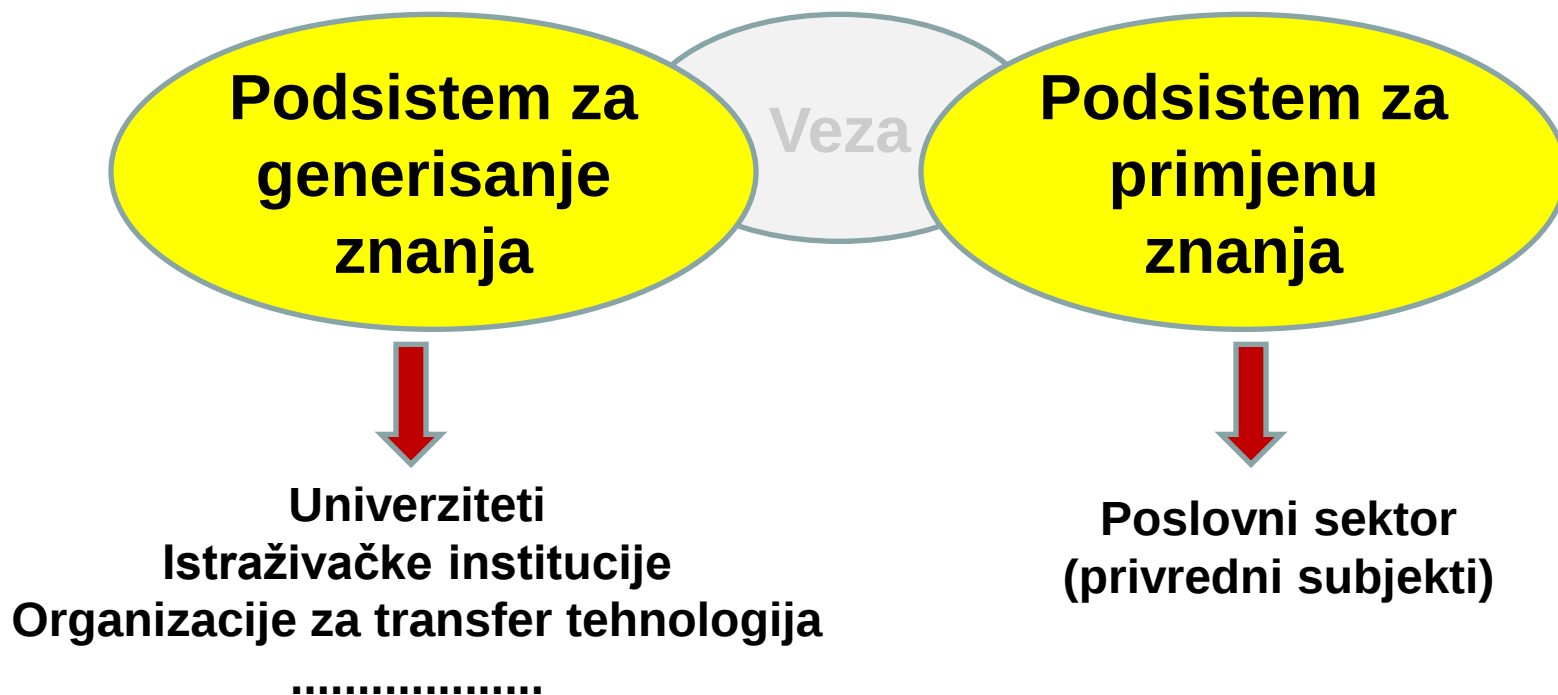

- Upravljanje inovacijama je proces koji obuhvata cio spektar odluka, aktivnosti i mjera koje treba primijeniti da bi se omogućilo pretvaranje neke ideje u poslovnu vrijednost. Ovaj proces se može primijeniti na sve vrste ideja, bilo da se radi o proizvodu, procesu ili uslugama.
- Glavni cilj: obezbijediti set mjera i alata koji će omogućiti pronalazačima da odgovore na izazove tokom cijelog inovacionog ciklusa i da pretvore svoje ideje u inovacije na tržištu

- Ključni elementi (podsistemi) inovacionog sistema (*European **Planning** Studies*)

- Karakteristika inovacionog potencijala WBC zemalja
- Ideja WBCInno projekta
 - Jačanje WBC univerziteta kroz
 - Jačanje upravljačkih struktura i usluga za saradnju sa poslovnim okruženjem u oblasti:
 - Transfera znanja
 - Istraživanja
 - Inovacija
 - Stvaranje preduzetničkih univerziteta

- Alat za ostvarivanje ideje WBCInno projekta
 - Razvoj **Univerzitetske inovacione platforme (UIP)** za definisanje prioriteta u istraživanju, odnosno kapitalizacija znanja i rezultata istraživanja
 - UIP **=** zajednička softverska platforma kao alat za upravljanje inovacijama
 - Sakupljanje novih ideja univerzitetskih profesora, istraživača, studenata s ciljem unapređenja transfera znanja i komercijalizacija R/D rezultata

Upravljanje inovacijama

- Inovacija ne znači uvijek korišćenje najnaprednijih tehnologija
 - način razmišljanja i kreativnost koja je izražena kroz razvoj novog proizvoda, procesa ili usluge.
- Tehnike za upravljanje inovacijama mogu se definisati kao čitav niz najraznovrsnijih mjera i metoda čijom se primjenom poslovni sistemi mogu lakše prilagoditi trenutnim uslovima i zahtjevima tržišta popravljajući tako svoju konkurentnost.

- Tehnike za upravljanje inovacijama
 - Upravljanje znanjem (*Knowledge management techniques*)
 - Tehnika tržišne inteligencije (*Market intelligence techniques*)
 - Kooperativna tehnika i tehnika umrežavanja (*Cooperative and networking techniques*)
 - Upravljanje ljudskim resursima (*Human resources management techniques*)

- Tehnike za upravljanje inovacijama - nastavak
 - Upravljanje interfejsom (*Interface management techniques*)
 - Tehnike za razvoj kreativnosti (*Creativity development techniques*)
 - Tehnike unapređenja procesa (*Process improvement techniques*)
 - Upravljanje inovacionim projektom (*Innovative project management techniques*)
 - Upravljanje dizajnom (*Design management techniques*)
 - Tehnike osnivanja preduzeća (*Business creation techniques*)

Intelektualna svojina

- Intelektualna svojina označava posebna, specifična, prava koja imaju autori, pronalazači i ostali nosioci prava intelektualne svojine.
- Intelektualna svojina nije konkretno, materijalno vlasništvo nad nekim predmetom, već pravo odnosno skup ovlaštenja koje pravni poredak zemlje priznaje nosiocu prava intelektualne svojine.
 - Pravo industrijske svojine
 - Autorska prava

Intelektualna svojina

Intelektualna svojina

- Pravna akta koja regulišu pitanje intelektualne svojine
 - Institut za intelektualno vlasništvo BiH (www.ipr.ba)
 - BiH je potpisnik svih međunarodnih konvencija i ugovora koji uređuju oblast zaštite intelektualne svojine

Patenti

- Šta je patent?
- Patentom se štiti pronalazak iz bilo koje oblasti tehnike koji predstavlja novo tehničko rješenje određenog problema, koji ima *inventivni nivo i koji je industrijski primjenjiv*

Patenti

- Patent je teritorijalno pravo i važi u zemljama u kojima je odobren i to maksimum 20 godina od datuma pokretanja postupka zaštite. Patent daje pravo svom nosiocu da spriječi treća lica da komercijalno iskorištavaju zaštićeni pronalazak bez njegovog ovlaštenja

Patenti

- **Šta se ne može štititi patentom zbog nedostatka „tehničkog“ karaktera?**
 - Otkrića, naučne teorije i matematičke metode
 - Estetske kreacije
 - Planovi, pravila i postupci za obavljanje intelektualnih djelatnosti, za igranje igara ili za obavljanje poslova
 - Programi računara kao takvi (ali su pronalasci primijenjeni uz pomoć računara patentibilni)
 - Prikazivanje informacija
- **Šta nije patentibilno iz drugih razloga?**
 - Pronalasci čija bi komercijalna upotreba bila protivna javnom poretku ili moralu
 - Hirurški i dijagnostički postupci ili postupci liječenja na ljudskom ili životinjskom tijelu
 - Biljne sorte i životinjske rase

Patenti

- **Šta ne treba raditi ukoliko se razmišlja o podnošenju patentne prijave?**
 - Ne objavljivati informacije o pronalasku pre podnošenja patentne prijave kao npr. članci u novinama, prezentacije na konferencijama, izlaganje na sajmovima, informacije na blogu itd.
 - Ne prodavati proizvod u kome je inkorporiran pronalazak pre podnošenja prijave
 - Ne držati predavanja ili prezentacije pre podnošenja prijave osim u slučaju ako se ne zaključi Ugovor o neotkrivanju informacija

... jer se time „uništava“ novost kao osnovni uslov za priznanje patenta.

Patenti

Vrsta prava	Predmet zaštite	Uslovi za zaštitu	Sticanje prava	Trajanje
Patent	Pronalazak koji predstavlja tehničko rješenje određenog tehničkog problema	- Novost - Inventivni nivo - Industrijska primjenjivost	Registracijom u postupku za priznanje patenta u Institutu za intelektualno vlasništvo BiH	Maksimalno 20 godina uz održavanje prava na godišnjem nivou

- Gdje podnijeti prijavu za zaštitu pronalaska

Nacionalni zavod za patente	Evropski zavod za patente EPO	Korišćenjem PCT rute WIPO
-----------------------------	-------------------------------	---------------------------

**Ne postoji međunarodni patent koji bi važio u cijelom svijetu!*

**Zemlja u kojoj je nastao pronalazak često nije najvažnija za komercijalno iskorištavanje! Zato treba na vrijeme razmišljati o međunarodnoj zaštiti*

Patenti

- **Nacionalni zavod za patente:**
 - Nacionalni patent je u važnosti samo u državi od čije strane je izdat
- **Evropski Zavod za patente – EPO:**
 - Jedan postupak za priznanje patenta sa mogućnošću proširenja dejstva na 38 + 2 zemlje Evrope
- **Korišćenjem PCT rute:**
 - Jednom međunarodnom PCT patentnom prijavom koja se podnosi putem nacionalnih zavoda WIPO-u, pokreće se postupak priznanja u 148 zemalja

Patenti

- Faze u postupku priznanja patenta:
 1. *Podnošenje prijave Institutu*
 2. *Formalno ispitivanje prijave u Institutu*
 3. *Objavljivanje prijave patenta u „Službenom glasniku Instituta“ koji je dostupan u štampanoj i elektronskoj formi na web prezentaciji Instituta: www.ipr.gov.ba*
 4. *Zahtjev podnosioca Institutu o vrsti ispitivanja patentne prijave. Podnosilac prijave patenta, u roku od šest mjeseci od datuma objavljivanja prijave patenta u „Službenom glasniku“, podnosi zahtjev za:*
 - *priznanje patenta provođenjem postupka potpunog ispitivanja prijave patenta u Institutu, ili*
 - *priznanje patenta na osnovu prihvaćenih podnesenih rezultata potpunog ispitivanja prijave patenta od nekog drugog organa, ili*
 - *odgodu provođenja postupka potpunog ispitivanja prijave patenta i dodjelu konsenzualnog patenta*
 5. *Ispitivanje zahtjeva za zaštitu patenta u Institutu*
 6. *Donošenje rješenja o priznanju patenta u Institutu*
 7. *Objavljivanje patenta u „Službenom glasniku Instituta“*

Patenti

- **Patentna prijava sadrži:**

- Zahtjev za priznanje patenta (formular P1) sa naznakom da se zahtijeva priznanje patenta, naziv pronalaska koji odražava njegovu suštinu, podatke o podnosiocu prijave, podatke o pronalazaču. Zahtjev je dostupan na: www.ipr.gov.ba
- Opis pronalaska koji treba biti jasan i detaljan
- Jedan ili više patentnih zahtjeva koji treba biti jasan, sažet i u cijelosti potkrijepljen opisom pronalaska i crtežima ako postoje
- Crteže na koje se pozivaju opis pronalaska i patentni zahtjevi
- Sažetak suštine pronalaska koji služi isključivo u svrhu tehničkog informisanja

- ***Troškovi postupka zaštite i održavanja patenta***

- Za sve radnje u postupku sticanja, održavanja, evidencije prometa i prestanka patenta, kao i za pružanje informacionih usluga plaćaju se administrativne takse i troškovi postupka uplatom u banci ili pošti. Iznose taksi i troškova: web-stranica Instituta: www.ipr.gov.ba, *sekcija Takse i troškovi*.
- Dokaz o uplati podnosi se prilikom podnošenja prijave. Ako se prizna patent, nosilac prava dužan je da svake godine uplaćuje naknadu troškova održavanja.

Patenti

- Međunarodna zaštita patenta

- rok od 12 mjeseci nakon podnošenja nacionalne prijave
- datum podnošenja domaće prijave je datum podnošenja međunarodne prijave i to podnošenjem PCT ili EPO prijave.
- Institut za intelektualnu svojinu Bosne i Hercegovine djeluje kao zavod primalac koji tu prijavu prosljeđuje ili kancelariji Svjetske organizacije za intelektualnu svojinu u Ženevi u slučaju podnošenja PCT prijave ili Evropskom zavodu za patente u slučaju podnošenja EP prijave
- Kasnija komunikacija podnosioca se odvija direktno sa PCT/EPO prijemnim kancelarijama.
- Više o postupku međunarodne zaštite se može vidjeti na web-sajtovima Zavoda u svakoj od zemalja.

- Formalizovanjem i modeliranjem inovativnog procesa umnogome se olakšava put ka transformisanju pronalaska ili istraživačkog rezultata u inovaciju
- Klajnov i Rozenbergov „model karike“ (*chain-link model*)
 - pet koraka koji preduzetnik treba da prati da razvije proizvod ili uslugu iz postojećih rezultata istraživanja

Klajnov i Rozenbergov „model karike“ (*chain-link model*):

1. Istraživanje tržišta
2. Analitički dizajn i tehnička izvodljivost
3. Detaljni dizajn i testiranje
4. Redizajn i proizvodnja
5. Distribucija i marketing

Istraživanje

Znanje

*Istraživanje
tržišta*

*Analitički
dizajn, tehnička
izvodljivost*

*Detaljni dizajn i
testiranje*

*Redizajn i
proizvodnja*

*Distribucija i
marketing*

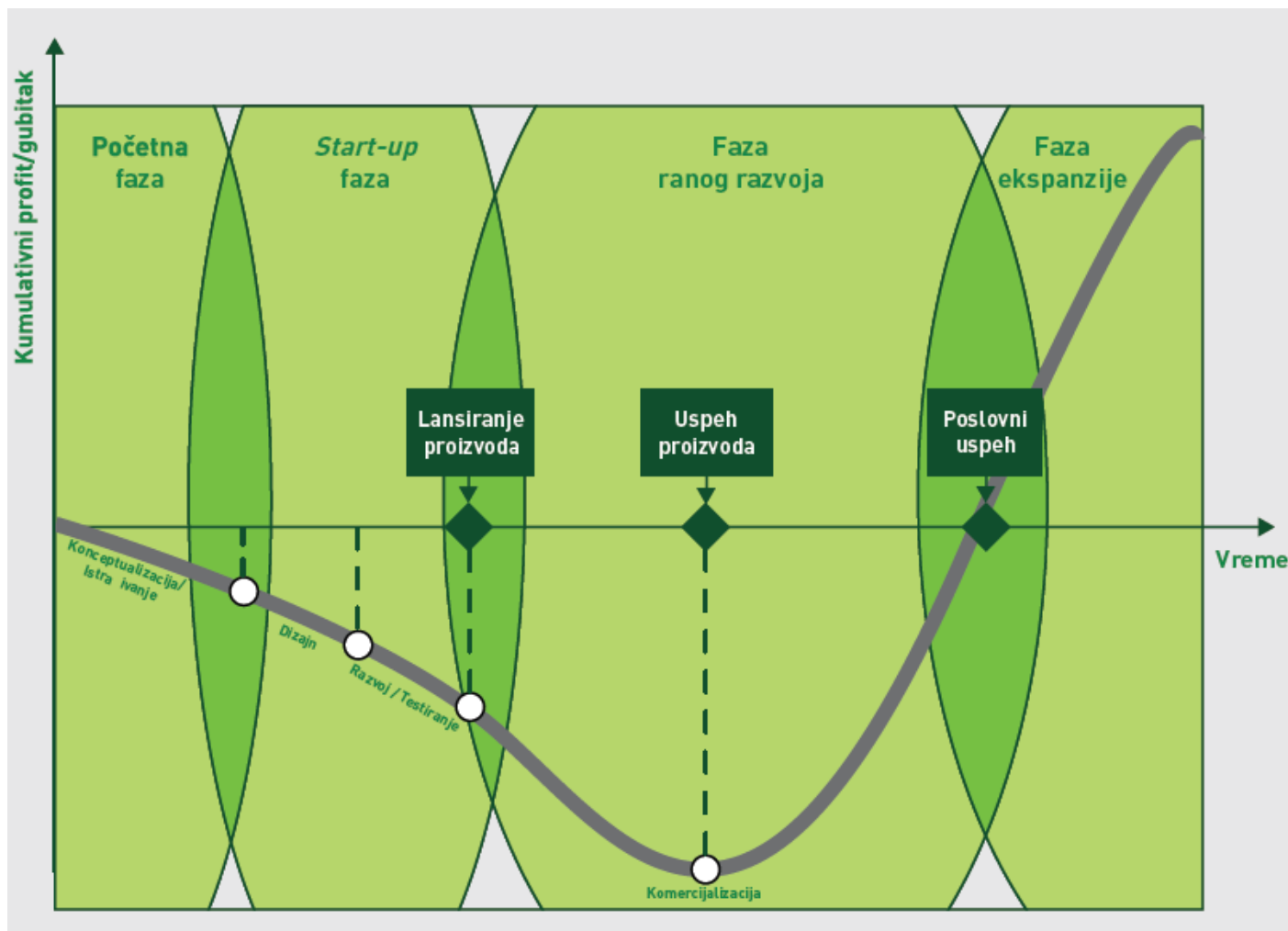

- Finansijski aspekti inovacionog ciklusa
 - Uopšteno govoreći, postoje četiri faze inovacionog ciklusa, od kojih je svaka definisana odgovarajućim kritičnim tačkama, tj. *milestones*:
 - *Seed faza, koja uključuje inicijalno istraživanje i razvoj, istraživanje tržišta, analitički dizajn i tehničku izvodljivost*
 - Start-up faza, koja se odnosi na detaljni dizajn i razvoj inovacije, proizvodnju i lansiranje proizvoda na tržište
 - Faza ranog rasta, koja pokriva period of lansiranja proizvoda na tržište do perioda rasta
 - Faza rasta, tj. ekspanzije koja se vezuje za stvarni rast ili uspeh preduzeća.

Razvojni ciklus inovacije

Razvojni ciklus inovacije

- Softverska podrška upravljanju inovacijama
- Softverska platforma WBCInno projekta

WBCInno

HVALA NA PAŽNJI !!!

Doc.dr.sc. Hasan Avdušinović

E-mail: hasan.avdusinovic@famm.unze.ba

